

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 86.

Braslovu 18/6 Novembre

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA. Transilvania'a.

La fondulu academiei romane.

Cu viia placere avemu on6re a ve referá, cumca Ilustr. Sa d. consiliariu guberniale in pensiune, Pavelu Dunc'a a binevoitu a solvi in obligatiuni de statu cá ofertu in fav6rea fondului de academia 300 fl.

Totu cu aceea ocaziune, Ilustr. Sa., doriendu a se face membru fundatoriu alu Asoc. trans., dupa ce inca in anulu 1861/2 se fece membru ordinariu pentru totud6un'a, solvindu 100 fl., — acum mai adause alte 100 fl. in obligatiune de statu.

Generosului oferitoriu spre scopuri nationali atatu de maretie si nobile, pre candu i esprimemu multumirile n6stre sincere, totu odata i oramu vi6tia indelungata, cá dupa poterile materiale, cu care l'a binecuvantatu Ddiu, se mai p6ta si pre viitoriu cu asemene zelu, aduce sacrificia pentru scopuri publice nationali. Dorimu din t6ta anim'a, cá atari ecsemple se-si afe imitatori catu de multi in sinulu natiunei n6stre, ca-ci o natiune lipsita de miidul6cele recerute pentru cultur'a si desvoltarea aceleia, numai prin sacrificia se p6te inaltia. —

Sibiu 9 Novembre 1871.

Epistole anonime.

VI. Adica noi acestia lipsiti de ori-ce principiu, nu ne inoimu nici decum, cá romanii din marele principatu alu Transilvaniei se partecipe la alegeri de deputati pentru diet'a Ungariei. D6ra uita-te, ca ni se plesnesce in facia neconsecinti'a cea mai mare dicunduni-se, ca noi amu fi fostu aceea, cari amu fi strigatu mai inainte: Se ne folosimu de ori-ce ocaziune si de ori-ce strunga, inca pe atatu de strimta, pentrucá se intramu in staululu constitutiunei. Si 6ta ca acuma ne retragemu bursucati in anghiuletiele n6stre.

Apoi intru adeveru asia este, precum sustienu adversarii nostrii, inse cu acea distinctiune esentiale, pe care densii o retacu, ca pe atunci erá vorb'a la noi aici in Tranilvani'a numai de constitutiunea Transilvaniei, de dreptulu publicu alu ei, de Pactum conventum inchiaiatu intre ea si Cas'a Habsburg, si restauratu prin diplom'a imperat6sca din 20 Octobree 1860, 6ra nu de venderea drepturilor tieriei n6stre. Noi nu presupunemu la adversarii nostrii connationali rea vointia, nici scopu perfidu de a chicana pe cineva, suntemu inse constrinsi a i reflecta la una debilitate omen6sca, cá multe altele, comune n6ue tuturoru, la memori'a scurta. Ii rogamu deci, cá se nu uite asia curendu, mai alesu aceia, cari inca n'au trecut de 60—65 de ani, si se resfoli6sca mai desu istori'a n6stra.

„D6ra la senatulu imperiale ce ati cautatu in anii 1863—5? Buna intrebare si la bunu tempu venita. Apelamu inse si aici totu la memori'a adversariloru, seu, d6ca mai voliesci si dta, Domnule Redactoriu, se apelamu la istori'a acelor ani. Acolo suntu atatea documente autentice si clare cá lumin'a, din care se scie si se cun6sce curatu, ca nu noi amu fostu aceea, cari amu indemnatu vre-

una-data cá se m6rga deputati din Transilvani'a la senatulu imperiale din Vien'a, orbesce, neconditionatu; nu noi vomu fi amerintiati cu mani'a prea inalta; nu noi vomu fi voitu a se precipita conclusele conferentiei din Aprile, nici conclusulu din Augustu-Septembre 1863 alu dietei, luat u in fav6rea mergerei la senatulu imperiale. Program'a n6stra de atunci a fostu in esentia aceea, care este si astadi, 6ra formul'a ei suná: Voimu si dorimu unitatea imperiului; d6ra simtimu necesitatea imperativa, cá mai antaiu se ne asternemu si se regulamu t6te afacerile patriei n6stre aici a casa pre atata, pre catu ni se deschisese calea prin diplom'a din 20 Octobree. Ati vediutu prea bine, ca pe atunci insusi monarchulu -si descoperise prea inalt'a sa vointia in acestu intielesu, prin rescriptulu datu la adres'a dietei. Care este esenti'a autografeloru imperat6sca? „Regulati-ve afacerile v6stre provinciali, reformati diplom'a strabunului meu Leopoldu asia, in catu natiunea roman6sca si cele d6ue confesiuni ale ei se-si afe locu comodu inlainturulu ei, cá si celelalte natiuni si confesiuni, apoi se mi-o aduceti inc6ce cá se o confirmu si sanctionedi, se innoiescu si Eu cu Voi acelu contractu alu strabuniloru mei. Dupa aceea tramiteti reprezentanti in parlamentulu imperiului.“

Celu mai profundu respectu acestui consiliu alu suveranului.

D6ra una vorbise monarchulu, si altu-ceva sioptea ministrii sei in dosulu culiseloru?

Nu trebuia se ascultamu pe acei ministrii.

Ei au fostu, cari disesera mai inainte: Wir können warten, potemu astepta. Se fia asteptatu si ei dupa noi, ca domne multu au asteptatu ai nostrii pe la usiele lor. Uita-te, croatii i au sciutu face cá se astepte. —

„Bene, bene, d6ra dintre ai nostrii inca au mersu in fapta la senatulu imperiale.“

Au mersu, pentru ca s'au supusu la vointi'a maioritatiei, care se manifestase atatu in conferenti'a dela Aprile, catu si in dieta. Noi pe atunci eramu in prea neinsemnata minoritate si eramu inferati in totu modulu, ba in Aprile amerintiati chiaru cu arestu in miidloculu Sibiuului, in strat'a Cisnadiiei (21 Aprile). Voiesce cineva cá minoritatea se nu se supuna la vointi'a maioritatiei pe terenulu politicu si parlamentariu? Se-si traga prea bine s6m'a cu sine si cu ai sei, ori-cine ar' cugeta la asia ceva. Astadi mie, mane tie.

„D6ra astadi pentru ce nu ve supuneti maioritatiei?“

Unde este acea maioritate? Se o vedemu si noi, si se ne supunemu ei.

„Nu voiti congressu nationale.“

Ba dieu noi ilu voimu din totu sufletulu si din totu cugetulu; inse de cate ori se ve mai spunemu, ca nu lu mai voimu cu nici unu pretiu sub presiune de lege martiale, nu in presenti'a unui capitanu de gendarmi comandatu acolo cá se faca reportu din 6ra in 6ra; nu voimu congressu din membrii denumiti prin archierei, si nu alesi; in fine nu voimu congressu, in care presiedintele se nu mai fia obligatu a respecta nici unu feliu de regulamentu, ci se talie vorb'a oratoriloru dupa placulu seu. Astfelu de congressu e pentru baieti, 6ra nu pentru barbati matori.

„Ba nu, blastematiloru, ci bub'a este cu totulu alt'a. Voi ati depopularisatu inadinsu pe pre-

siedintii firesci ai adunariloru n6stre. De atunci ne-amu desbinatu intre noi; de atunci nu ne mai potemu aduna la unu locu.“

De cumva ac6sta incriminare se p6te adeveri asupra cuiva, atunci capulu aceluia se remana cooperitu de infamia. Noi inse sustienemu cu documente in mana, ca ac6sta incriminare este si ea cá multe altele, vorba in ventu, calumni'a miserabile.

Mai antaiu premitemu acilea cá se fia sciutu din partea n6stra, ca noi pentru natiunea n6stra locuit6ria in marele Principatu alu Transilvaniei nu cun6scemu presiedinti firesci, ci cun6scemu numai presiedinti alesi. Ar' fi vai de natiunea n6stra, candu ar' recun6sca ea presiedinti firesci. Atata 'i ar' mai trebui pe langa alte calamitati. Adica se recun6sca ea de presiedinti firesci pe barbati — fia aceia inca pe atatu de eminenti, geniali, intiepti si binevoitori — pe cari'i alegu alte corporatiuni, apoi parti de natiune, si 'i denumesce potestatea din statu, mai stau si sub influentie religi6se, afara din sinulu natiunei. Pana candu D6mne, atata lipsa de principiu, pana candu ac6sta lipsa de prevedere tocma si in celu mai de apr6pe venitoriu, pana candu totu numai rol'a muntenegriniloru pentru noi! D6ra sciu adversarii nostrii, cine voru fi metropolitii preste 20 si preste 50 de ani? Si cine'i va mai denumi? Si care nevasta de ministru va mai recomanda la cutare scaunu episcopescu, buna-6ra cá domn'a Mariti'a pe la 1844 etc.?

Si adica cine a depopularisatu pe presiedintii conferentieloru si comiteteloru n6stre nationali. S'au depopularisatu ei insii pe sinesi, atatu in urmarea deseloru frecari interconfesionali, catu si prin directiunea opusa ce luase politic'a loru nationale. Noi din parte-ne nu le imputamu acea procedura nefericita la nici unulu din ei, cá nu sciu ce reutate. La ambii a fostu convictiune. Dicemu convictiune esita din 6resi-care rationamentu, si asupra unoru principia de mare importantia; inse opuse in diametru, principie, pe care ar' trebui se le cun6scemu si noi cu de a meruntulu dupa acte si dupa istori'a acestoru 20 de ani din urma, de care la multi le pasa multu mai pucinu, decatu spre ecs. de deutsche Reichs- und Rechtsgeschichte, seu de istori'a ducatelor si principatelor microscopice nemtiesci Reuss-Schleitz-Greiz, Oldenburg, Altenburg, Lichtenstein, Limburg etc., cu care ne incarcamu creerii, pentru cá se nu mai incapa in ei nimicu ce este alu nostru, patrioticu si nationale.

Intr'aceea despre politic'a nationale a presiedintiloru nostrii voiu conversa alta-data cu dta, inse numai in casu, d6ca dta credi, ca nu i s'a uritu lectoriloru f6iei dtale de aceste conversatiuni*). —

Braslovu 16 Nov. 1871.

Fiacare la postulu seu!

Ar' fi una fatalitate nemeritata de natiune, candu particularii si organele ei de publicitate si ar' uita, ca se potu mustra intre se-ne cu fatalulu proverbriu istoricu: Dum Roma deliberat, Saguntum perit. Dusmanii vietiei n6stre politice, orcandu au

*) Cele impartesite pana acum apartienu la domenu istoriei actiunei n6stre contimporane si cá atari trebuie se si intereseze pe publicu, pentruca istori'a e mam'a, e magistr'a vietiei cá anuntat6ri'a trecutulu. E bine primitu totu ce p6te chiarifica trecutulu, ma si prezentulu nostru. — R.

